

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

DEPARTAMENT GOSPODARKI,
SKARBU PAŃSTWA I PRYWATYZACJI

KGP.410.2.5.2024

Dariusz Marzec
Prezes Zarządu
PGE Polska Grupa Energetyczna SA
al. Kraśnicka 27
20-718 Lublin

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/24/013 – Wykorzystanie potencjału hydroenergetycznego w elektroenergetyce

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	PGE Polska Grupa Energetyczna SA, al. Kraśnicka 27, 20-718 Lublin ¹
Kierownik jednostki kontrolowanej	Dariusz Marzec, Prezes Zarządu, od 18 marca 2024 r. W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełnili: Henryk Baranowski, Prezes Zarządu, od 22 marca 2016 r. do 19 lutego 2020 r. Wojciech Dąbrowski, Prezes Zarządu, od 20 lutego 2020 r. do 7 lutego 2024 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	Realizacja inwestycji dotyczącej budowy elektrowni szczytowo-pompowej Młoty
Okres objęty kontrolą	2017-2024 (I połowa) z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed lub po tym okresie
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ²
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji
Kontroler	Iwona Brzostek, główny specjalista kp., upoważnienie do kontroli nr KGP/35/2024 z 11 kwietnia 2024 r. (akta kontroli str.1-2, 3838, 3842, 3849, 3856, 3868, 3886, 3893)

¹ Dalej także: PGE SA, Spółka.

² Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: *ustawa o NIK*.

II. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

PGE SA w kontrolowanym okresie (lata 2017-2024 I połowa) realizowała zadania w zakresie modernizacji i budowy nowych mocy wytwórczych energii elektrycznej wykorzystujących hydroenergię, jednak działania te nie były w pełni skuteczne. W wyniku czynników częściowo niezależnych od Spółki, budowa elektrowni szczytowo-pompowej Młoty⁴ została opóźniona o około dwa lata w stosunku do harmonogramu. Przesunięcie terminu stwarza ryzyko jej nieopłacalności.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Kluczową inwestycją w zakresie wykorzystania hydroenergii w produkcji energii elektrycznej była budowa ESP Młoty. Inwestycja wpisywała się w strategiczne założenia Spółki dotyczące rozbudowy mocy wytwórczych – budowy magazynów energii. Termin jej ukończenia uległ jednak przesunięciu z końca 2030 r. na koniec 2032 r., w wyniku czego wykonanie przyjętego modelu finansowego ESP Młoty podlega ryzyku dezaktualizacji. Analiza opłacalności inwestycji wskazywała, że rentowność tego przedsięwzięcia będzie zapewniona dzięki uzyskaniu przychodów z rynku mocy. Jednak ostatnia aukcja główna rynku mocy na okres dostaw przypadający w 2030 r. zaplanowana została na 2025 r. Uruchomienie elektrowni (wprowadzenie pierwszej energii do sieci) w 2032 r., tj. dwa lata po rozpoczęciu okresu dostaw, naraża dostawcę mocy na konieczność zapłaty kary za niewywiązanie się z warunków umowy mocowej i jednocześnie pozbawia Spółkę przychodów z tego tytułu. W *Studium Wykonalności* jako krytyczny czynnik ryzyka uznano zmianę wielkości przychodów z tytułu rynku mocy. Spadek przychodów powyżej 23,2% powodował, że inwestycja stawała się nieopłacalna. Spółka podjęła wprowadzenie działania rekomendowane przez Wykonawcę *Studium Wykonalności* i przekazała do Ministerstwa Klimatu i Środowiska propozycję przepisów zmieniających ustawę z dnia 8 grudnia 2017 r. o rynku mocy⁵ zawierającą rozwiązania umożliwiające realizację inwestycji w elektrowni szczytowo-pompowej, w tym możliwość wydłużenia okresu obowiązywania kontraktów mocowych dla technologii niskoemisyjnych o dodatkowe sześć lat. Ministerstwo nie zainicjowało jednak procesu legislacyjnego dedykowanego przedstawionym propozycjom.

Na opóźnienia w budowie ESP Młoty o około dwa lata w stosunku do *Harmonogramu* wpływ miał termin uzyskania decyzji środowiskowej. Na jego dezaktualizację we wrześniu 2024 r. wpłynął fakt braku uzyskania zgód korporacyjnych na podpisanie umowy z doradcą środowiskowym w lutym 2024 r. Było to konsekwencją przedłużającego się procesu wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego nowej *Umowy Spółki* odpowiedzialnej za realizację ESP Młoty⁶ i powołania Rady Nadzorczej oraz Zarządu tej Spółki w składzie odpowiadającym zapisom nowej *Umowy Spółki*. Do 9 września 2024 r.⁷ nie sfinalizowano działań związanych z podpisaniem umowy z doradcą środowiskowym. Obecnie najwcześniejszy z możliwych termin uzyskania decyzji środowiskowej to maj 2025 r. Nie można jednak wykluczyć, że termin ten nie zostanie dotrzymany ze względu na konieczność przeprowadzenia procedury konsultacji transgranicznych oraz uzgodnień z Komisją Europejską w sprawie obszarów NATURA 2000.

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁴ Dalej: ESP.

⁵ Dz. U. z 2023 r. poz. 2131. Dalej: ustawa o rynku mocy.

⁶ [...]

⁷ Tj. do dnia zakończenia czynności kontrolnych.

Łącznie na realizację inwestycji Spółka wydatkowała kwotę [...] ⁸. Poniesione dotychczas wydatki dotyczyły m.in. opracowania *Studium Wykonalności*, wykonania inwentaryzacji przyrodniczej, usług doradztwa prawnego i doradztwa środowiskowego, wykonania operatów szacunkowych nieruchomości oraz poniesionej opłaty przyłączeniowej na rzecz PSE SA w sprawie wniosku o określenie warunków przyłączeniowych.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego kontrolowanej działalności

OBSZAR

Realizacja inwestycji dotyczącej budowy ESP w Młotach

1.1 Prowadzone w latach 2017-2023 inwestycje w zakresie nowych lub modernizacji istniejących elektrowni wodnych

Opis stanu faktycznego

W latach 2017-2023 spółki z GK PGE⁹ realizowały 19 inwestycji dotyczących budowy nowych bądź modernizacji istniejących elektrowni wodnych, z uwzględnieniem ESP, z tego zakończonych zostało dwanaście inwestycji, sześć inwestycji było w trakcie realizacji, a jedna inwestycja znajdowała się w fazie przygotowania. Inwestycje zakończone dotyczyły następujących elektrowni¹⁰:

- ESP Porąbka-Żar (moc zainstalowana 540 MW¹¹); zakres zrealizowanych czterech inwestycji obejmował: dostawę nowych zaworów na blokach 3 i 4; instalację gaśniczą i system sygnalizacji pożaru; układ nadzoru i sterowania oraz rozdzielnię 220 kW,
- ESP Solina (moc zainstalowana 198,7 MW); zakres dwóch zakończonych inwestycji obejmował: zabezpieczenie i oznaczenie osuwisk brzegów zbiornika Solina (Brzeg nr 1) oraz remont cykliczny/kapitałny turbiny HZ2,
- EW Raduszec (moc zainstalowana 2,6 MW); zakres dwóch zakończonych inwestycji obejmował lewy przyczółek Stopnia Wodnego oraz modernizację jazu,
- ESP Dychów (moc zainstalowana 88,0 MW); zakres dwóch zakończonych inwestycji dotyczył kanału derywacyjnego¹² i remontu cyklicznego/kapitałnego turbin HZ1-HZ3,
- ESP Żarnowiec (moc zainstalowana 710,6 MW) – zrealizowana inwestycja dotyczyła transformatora blokowego,
- EW Porąbka (moc zainstalowana 12,5 MW) – zrealizowana inwestycja związana była z wymianą rurociągów turbin HZ1-HZ3.

Inwestycje niezakończone w okresie objętym kontrolą dotyczyły natomiast następujących elektrowni wodnych:

⁸ W treści wystąpienia pokontrolnego NIK wyłączyła jawność informacji ustawowo chronionych, stanowiących tajemnicę przedsiębiorstwa na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2022 r. poz. 902) i art. 11 ust. 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz. U. z 2022 r. poz. 1233) w interesie PGE SA lub podmiotu, których dotyczą zawarte w wystąpieniu pokontrolnym informacje, poprzez ich anonimizację i zastąpienie oznaczeniem „[...]”.

⁹ Dalej: Grupa.

¹⁰ Inwestycje te nie zwiększały mocy zainstalowanej elektrowni. Ich wykonanie również nie przyczyniło się do wzrostu średniej rocznej produkcji energii elektrycznej.

¹¹ Dotyczy mocy całej elektrowni.

¹² Zamknięty kanał, w którym woda płynie pod ciśnieniem – stosowany przede wszystkim w elektrowniach o dużych spadkach.

- ESP Porąbka-Żar – modernizacja części technologicznej wraz z infrastrukturą towarzyszącą zbiornika górnego i obiektów budowlanych toru wodnego; inwestycja miała wpłynąć na zwiększenie mocy elektrowni o 20 MW, tj. o 3,7% (z 540 MW do 560 MW) oraz zwiększenie średniorocznej produkcji energii elektrycznej o 10,995 GWh, tj. o 4,0% (z 274,886 GWh do 285,881 GWh¹³),
- ESP Solina – cykliczny/kapitałny remont turbin HZ3-HZ4 oraz modernizacja zasuw awaryjnych drabinek szybów,
- EW Tresna (moc zainstalowana 21 MW) – wymiana zaworów motylowych¹⁴,
- EW Raduszeć – remonty cykliczne turbin HZ1-HZ2,
- EW Dębe (moc zainstalowana 20 MW) – modernizacja wyposażenia technologicznego (turbiny, generatory, regulatory); wykonanie inwestycji miało wpłynąć na zwiększenie średniorocznej produkcji energii elektrycznej o 15,420 GWh, tj. o 17,0% (z 90,709 GWh do 106,129 GWh),
- EW Gubin (moc zainstalowana 1,1 MW); realizacja modernizacji elektrowni miała zwiększyć moc zainstalowaną o 0,166 MW, tj. o 15,2% (z 1,094 MW do 1,260 MW) oraz średnioroczną produkcję energii elektrycznej o 0,357 GWh, tj. o 10,0% (z 3,560 GWh do 3,917 GWh).

W przygotowaniu była inwestycja dotycząca budowy ESP Młoty (moc zainstalowana 1050 MW). Przebieg przygotowań związanych z realizacją tej inwestycji został objęty szczegółową kontrolą.

(akta kontroli str. 7-9)

1.2 Decyzje dotyczące budowy ESP Młoty

Opis stanu
faktycznego

Prace rozpoznawcze związane z możliwością budowy elektrowni pompowych na obszarze Dolnego Śląska rozpoczęły się w latach 1966-1967. Przebadano około 30 potencjalnych lokalizacji. Jako najkorzystniejszą pod względem warunków techniczno-ekonomicznych wskazano¹⁵ lokalizację ESP w rejonie miejscowości Młoty¹⁶. W latach 70. firma Energoprojekt Warszawa opracowała projekt budowy ESP Młoty, a na początku lat 80 zaktualizowano wcześniejsze założenia techniczne i przyjęto projekt (projekt wyjściowy) do realizacji. Założenia projektu obejmowały budowę elektrowni szczytowo-pompowej o mocy zainstalowanej 750 MW (3x250 MW) i produkcji energii elektrycznej w pracy turbinowej 1 200 GWh/rok. Zrealizowany zakres inwestycji obejmował roboty przygotowawcze, górnicze i budowie hydrotechniczne, w tym m.in. trzy poziome sztolnie ciśnieniowe, sztolnie obiegową, wyrobisko pomocnicze sztolni objazdowej i sztolnię udostępniającą. Rozpoczęte zostały również roboty ziemne zmierzające do wykonania szybów elektrowni. Wykonano ponad 30% prac górniczych, w tym ponad 50% wyrobisk sztolni ciśnieniowych. W wyniku pojawiających się problemów gospodarczych w grudniu 1981 r. podjęto decyzję o czasowym wstrzymaniu inwestycji.

W kolejnych latach kilkakrotnie podejmowano próby wznowienia prac nad projektem, w tym m.in. w 2002 r. opracowano Studium uwarunkowań wznowienia budowy ESP

¹³ Średnia roczna produkcja energii elektrycznej uwzględnia średnią z lat 2017-2023. Wartości te dla elektrowni szczytowo-pompowych między latami mogą się znacznie różnić i są uzależnione od stopnia wykorzystania elektrowni przez Polskie Sieci Elektroenergetyczne SA do stabilizacji pracy Krajowego Systemu Energetycznego.

¹⁴ Zawór, którego elementem regulującym przepływ jest dysk obracający się wokół osi będącej średnicą dysku. Dysk jest połączony z wałem, który wychodzi na zewnątrz rury. Do wału przyłączony jest siłownik sterujący zaworem.

¹⁵ W opracowanym w 1968 r. szczegółowym studium lokalizacyjnym.

¹⁶ Dalej: ESP Młoty.

Młoty. W 2005 r. i 2014 r. wykonano wstępną wycenę wartości gruntów, obiektów oraz dokumentację związaną z projektem. Od 1989 r. właścicielem zarówno projektu i całego majątku z nim związanego była spółka Zespół Elektrowni Wrocławskich Kogeneracja SA¹⁷ - spółka GK PGE.

(akta kontroli str. 2473-2474)

Zarówno podjęcie decyzji o rozpoczęciu inwestycji jak i jej realizacja odbywała się w PGE SA na podstawie *Polityki Inwestycji i Regulaminu Komitetu Inwestycyjnego*. Zgodnie z *Regulaminem Komitetu Inwestycyjnego* z 15 maja 2019 r.¹⁸ cykl życia inwestycji obejmował cztery fazy charakterystyczne dla procesu inwestycyjnego: fazę analiz przedinwestycyjnych, fazę przygotowania inwestycji do realizacji, fazę realizacji inwestycji oraz fazę rozliczenia i zamknięcia inwestycji. *Komitet Inwestycyjny* natomiast stanowił organ opiniodawczy pełniący funkcję wsparcia decyzyjnego dla Zarządu PGE SA i Zarządów Spółek GK PGE poprzez opiniowanie Inwestycji Rzeczowych¹⁹ oraz Kapitałowych²⁰ przy założeniu spełnienia kryteriów kwalifikowalności inwestycji do rozpatrzenia przez KI. Zgodnie z wyżej wymienionym *Regulaminem* do zadań *Komitetu Inwestycyjnego* należało opiniowanie ekonomicznej i technicznej celowości realizacji inwestycji oraz rekomendowanie Zarządowi PGE SA i Zarządowi Spółek GK PGE inwestycji o najwyższych wskaźnikach efektywności z uwzględnieniem m.in. zgodności planowanej inwestycji ze Strategią GK PGE i stopnia efektywności ekonomicznej inwestycji. Podstawowym dokumentem inwestycyjno-decyzyjnym, na podstawie którego KI podejmował rekomendacje był *Wniosek Inwestycyjny*²¹.

(akta kontroli str. 2935-2963, 3990-4039)

Komitet Inwestycyjny 9 października 2019 r.²² zarekomendował uruchomienie fazy przygotowania inwestycji do realizacji projektu budowy ESP Młoty zgodnie z *Wnioskiem Inwestycyjnym* PGE Energia Ciepła SA w zakresie obejmującym udzielenie zamówienia na opracowanie *Studium Wykonalności*, w tym m.in. inwentaryzację istniejącej dokumentacji, analizę techniczno-ekonomiczną oraz rynkową, harmonogram przygotowania i realizacji inwestycji; a także w zakresie udziału ewentualnych inwestorów zewnętrznych w przygotowaniu i finansowaniu *Studium Wykonalności* w udziale po 50% kosztów²³. Po wykonaniu *Studium Wykonalności* projekt ESP Młoty miał zostać ponownie przedstawiony *Komitetowi Inwestycjnemu* w celu uzyskania rekomendacji dotyczącej ewentualnego uruchomienia fazy przygotowania inwestycji do realizacji. We wniosku zaznaczono, że na etapie składania WI nie było możliwości określenia nakładów inwestycyjnych na realizację inwestycji, jak również nie dysponowano danymi umożliwiającymi wyliczenie realnych wskaźników ekonomicznych efektywności inwestycji. Ponadto w trakcie posiedzenia KI Dyrektorzy Departamentów Inwestycji i Skarbu PGE SA poinformowali, że najnowsze analizy długoterminowe wskazują na wysokie ryzyko wystąpienia w kolejnych latach istotnego ograniczenia możliwości finansowania inwestycji w tradycyjnym modelu korporacyjnym, co wynikać miało z coraz

¹⁷ ZEW Kogeneracja SA.

¹⁸ Uchwała nr 226/33/2019 Zarządu PGE Polska Grupa Energetyczna SA z dnia 15 maja 2019 r., Regulamin Komitetu Inwestycyjnego GK PGE zmieniony następnie uchwałą Zarządu nr 113/15/2020 PGE Polska Grupa Energetyczna SA z dnia 10 marca 2020 r., uchwałą nr 693/108/2020 z dnia 3 listopada 2020 r., uchwałą nr 209/28/2021 z dnia 20 kwietnia 2021 r.

¹⁹ Wszelkie nakłady ponoszone na nabycie lub wytworzenie aktywów trwałych (tj. rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych). Inwestycje rzeczowe obejmowały zarówno inwestycje związane z utrzymaniem istniejącego majątku (modernizacje i odtworzenia), jak również inwestycje związane z powstaniem nowych składników aktywów trwałych (rozwój).

²⁰ Dotyczyły inwestowania w instrumenty finansowe (rynku pieniężnego lub kapitałowego).

²¹ Dalej również: WI.

²² Protokół nr 38/2019. Komitet Inwestycyjny.

²³ Pod warunkiem zabezpieczenia praw do samodzielnej realizacji inwestycji przez GK PGE.

trudniejszych warunków rynkowych i regulacyjnych, w których funkcjonowała GK PGE, jak również rosnącej awersji instytucji finansowych do finansowania podmiotów posiadających aktywa węglowe. W związku z powyższym, w celu zabezpieczenia wykonalności finansowej projektu, należało uwzględnić w planie projektu działania zmierzające do organizacji finansowania w modelu innym niż korporacyjny (np. JV²⁴ z partnerem i finansowanie projektowe, bez regresu).

W dniu 23 października 2019 r. Zarząd PGE Energia Ciepła SA podjął uchwałę²⁵ dotyczącą powołania w PGE Energia Ciepła SA projektu pod nazwą *Budowa elektrowni szczytowo-pompowej Młoty*. Wraz powołaniem projektu powołano *Sponsora Projektu* w osobie Prezesa Zarządu ZEW Kogeneracja SA (którego zadaniem było zdefiniowanie zakresu projektu) i *Komitet Sterujący Projektu*²⁶.

(akta kontroli str. 2886-2887, 2964-3006)

W dniu 28 kwietnia 2020 r. wpłynęło do PGE EC pismo w sprawie przeprowadzenia uzgodnień dotyczących możliwości budowy zbiornika dolnego ESP Młoty w ramach programów prowadzonych przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie²⁷. Spotkanie z PGW WP miało miejsce 19 maja 2020 r., a 2 lipca 2020 r. wysłano do PGW Wody Polskie pismo w sprawie udziału w przedsięwzięciu. Odpowiedź uzyskano 24 sierpnia 2020 r. PGW WP deklarowało potencjalny udział w projekcie budowy ESP Młoty. W następstwie przeprowadzonych rozmów PGW Wody Polskie jednak nie zadeklarowało wykonania dolnego zbiornika ESP Młoty a jedynie pomoc ekspercką przy pracach koncepcyjnych oraz wykonawczych.

(akta kontroli str. 3027-3029)

Zarząd PGE Energia Ciepła SA w dniu 24 listopada 2021 r. dokonał²⁸ zmiany *Sponsora Projektu* poprzez powołanie do pełnienia tej funkcji Wiceprezesa Zarządu ds. Innowacji PGE SA oraz odwołanie z tej funkcji Prezesa Zarządu ZEW Kogeneracja SA. Decyzja wynikała z braku uwzględnienia segmentu ESP w strategii PGE Energia Ciepła SA oraz konieczności uporządkowania kwestii organizacyjnych i odpowiedzialności Spółek GK PGE.

W dniu 17 lutego 2022 r.²⁹ *Sponsor Projektu* biorąc pod uwagę okoliczności, tj.:

- uchwałę nr 545/11/2021 Zarządu PGE Energia Ciepła SA dotyczącą zmiany *Sponsora Projektu*³⁰,
- dokonanie właściwego przypisania zakresu kompetencji wytwarzania energii elektrycznej w GK PGE i wyeliminowanie dotychczasowej niezgodności ulokowania segmentu ciepłownictw z magazynowaniem energii elektrycznej w segmencie ciepłownictwa PGE Energia Ciepła SA. W GK PGE od 15 lipca 2020 r.³¹ funkcjonował *Komitet Sterujący Programu Magazynowania Energii*³², który 10 lutego 2022 r. zarekomendował utworzenie nowego projektu ESP Młoty,

²⁴ Z ang. *joint venture* - dosł. wspólne przedsięwzięcie, podmiot utworzony wspólnie przez dwa lub więcej niezależne przedsiębiorstwa w celu realizacji określonego projektu lub wspólnego celu.

²⁵ Uchwała nr 659/10/2019.

²⁶ W skład Komitetu Sterującego weszli przedstawiciele spółek z GK PGE (PGE Energia Ciepła SA, ZEW Kogeneracja SA, PGE Energia Odnawialna SA i PGE SA).

²⁷ Dalej: PGW WP, PGW Wody Polskie.

²⁸ Uchwała nr 545/11/2021.

²⁹ Pismo znak: NS/12/2022/W.

³⁰ Powołanie do pełnienia tej funkcji Wiceprezesa Zarządu ds. innowacji PGE SA.

³¹ Decyzja nr NS/77/2020/W Zarządu PGE Polska Grupa Energetyczna SA z dnia 15 lipca 2020 r. w sprawie powołania oraz ustalenia składu osobowego Komitetu Sterującego Programu Magazynowania Energii w GK PGE.

³² Uchwała nr 524/88/2017 Zarząd PGE Polska Grupa Energetyczna SA z dnia 28 listopada 2017 r. w sprawie wyrażenia zgody na realizację Programu Magazynowania Energii w GK PGE i nr 184/24/2020 z dnia 1 kwietnia 2020 r. w sprawie wyrażenia zgody na zmianę zakresu prac przewidzianych w Programie Magazynowania Energii w GK PGE oraz akceptacji nowej struktury organizacyjnej Programu.

jego włączenie do *Programu Magazynowania Energii* i powołanie nowej struktury projektowej oraz skierowanie do akceptacji *Komitetu Inwestycyjnego Suplementu Wniosku Inwestycyjnego* dla tego zadania,

- konieczność uporządkowania zakresu projektu i odpowiedzialności spółek GK PGE,
- udział PGE SA w *Zespole Ekspertkim* powołanym zarządzeniem 351 Prezesa Rady Ministrów z dnia 28 grudnia 2021 do spraw Budowy Elektrowni Szczytowo-Pompowych³³,
- podpisanie listu intencyjnego pomiędzy PGE SA, a Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej³⁴, Ministerstwem Klimatu i Środowiska³⁵ w zakresie współpracy przy rozwoju ESP w Polsce,

zarekomendował przeniesienie projektu pn. *Budowa elektrowni szczytowo-pompowej Młoty* do PGE SA.

(akta kontroli str. 2878-2885, 2888-2932)

[...] W latach 2018-2023 cena wygranej aukcji mocy kształtowała się od 240,32 zł/kW/rok³⁶ do 406,35 zł/kW/rok³⁷.

(akta kontroli str. 72, 2095-2279, 2719-2720, 2728-2764, 2964-3912, 4313)

Na bazie powyższych analizy Zarząd PGE SA uchwałą nr 133/21/2022 z dnia 15 marca 2022 r. podjął decyzję o przejściu do fazy przygotowania inwestycji i potrzeby opracowania *Studium Wykonalności* w celu poznania szczegółów technicznych i ekonomicznych związanych z projektem.

(akta kontroli str. 2388-2391)

W *Studium Wykonalności* stwierdzono, że wznowienie budowy ESP Młoty było wykonalne i zasadne. Istniała również możliwość przyłączenia elektrowni do Krajowego Systemu Elektroenergetycznego³⁸ (linia blokowa 400 kV, relacji ESP – Stacja Energetyczna Ząbkowice Śląskie). Wykonawca *Studium* rekomendował wykonanie ESP o poniższych parametrach:

- zbiorniki górny: powierzchnia całkowita 58,3 ha, pojemność użyteczna 6,7 mln m³,
- zbiornik dolny: pojemność użyteczna 6,7 mln m³, pojemność całkowita 12,7 mln m³,
- zapora: wysokość 66 m, długość korony zapory około 360 m,
- kanały derywacyjne: poziome o długości około 650 m, średnica 6,2 m (trzy szt.); pionowe o długości około 150 m, średnica 6,2 m (trzy szt.),
- stosunek spadu do długości trasy derywacji: 1:3,
- moc zainstalowana: w trybie turbinowym – 1 050 MW, w trybie pompowym – 1 152 MW, pompoturbiny sześć szt. o mocy 175 MW każda,
- czas pracy – w trybie turbinowym - 4 godziny 8 minut, w trybie pompowym – 4 godziny 47 minut,
- pojemność elektrowni – około 4 090 MWh,

³³ M. P. z 2022 r. poz. 6, ze zm. Uchylone z dniem 1 października 2024 r.

³⁴ Dalej: NFOŚiGW.

³⁵ Dalej: MKiŚ.

³⁶ Dla aukcji z pierwszym okresem dostaw od 2021 r.

³⁷ Aktualności - Urząd Regulacji Energetyki (ure.gov.pl).

³⁸ Dalej: KSE.

- sprawność na pełnym cyklu – 80%,
- początek eksploatacji – IV kw. 2030 r.

Jednocześnie rekomendował rezygnację z układu sztolni wynikającą z archiwalnego projektu technicznego. Optymalizacja przewidywała wydrążenie trzech pionowych szybów w celu zwiększenia mocy zainstalowanej i poprawy sprawności układu hydraulicznego, co wiązało się z potrzebą rozkalibrowania istniejących sztolni ciśnieniowych z obecnych około 4,2 m średnicy do około 7,2 m średnicy. Rekomendowane rozwiązanie przewidywało wykonanie trzech niezależnych sztolni i potrójnego ujęcia dennego w zbiorniku górnym³⁹.

[...]

Przy przyjętych założeniach zarówno wskaźniki rentowności dla projektu jak i kapitału własnego wskazywały, że inwestycja budowy ESP w Młotach była rentowna. [...]

Zamieszczony w *Studium Wykonalności* harmonogram inwestycji przewidywał wykonanie:

- *Studium Wykonalności* do końca I kw. 2023 r. (do 31 marca 2023 r.),
- inwentaryzację środowiskową w III kw. 2023 r. (do 1 września 2023 r.),
- uzyskanie decyzji środowiskowej w III kw. 2024 r. (do 3 września 2024 r.),
- uruchomienie procedury przetargowej na wybór wykonawców, w tym Generalnego Realizatora Inwestycji⁴⁰ w IV kw. 2024 r. (do 24 grudnia 2024 r.),
- wybór wykonawców (w tym GRI) w II kw. 2025 r. (do 23 kwietnia 2025 r.),
- podpisanie umowy z wykonawcami w II kw. 2025 r. (do 23 kwietnia 2025 r.),
- na etapie uzyskiwania pozwoleń administracyjnych uzyskanie prawomocnej decyzji o pozwoleniu na budowę ESP w III kw. 2025 r. (do 26 sierpnia 2025 r.),
- w ramach głównych procedur w obszarze wprowadzenia mocy uzyskanie pozwolenia na użytkowanie w IV kw. 2030 r. (do 18 grudnia 2030 r.),
- na etapie rozruchowo-odbiorowym wprowadzenie pierwszej energii do sieci w IV kw. 2029 r. (31 grudnia 2029 r.).

(akta kontroli str. 2253, 2284-2290, 2330-2335, 2429-2430, 2504)

[...] Zgodnie z wyjaśnieniami *Kierownika Projektu*⁴¹, nakłady na etapie przygotowania inwestycji dotyczyły harmonogramu projektu, który zakładał oddanie do eksploatacji ESP Młoty w 2030 r. W związku z koniecznością aktualizacji harmonogramu, wynikającą z wydłużonych terminów m.in. na uzyskanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla ESP Młoty, nakłady inwestycyjne na kolejne lata, do podjęcia finalnej decyzji inwestycyjnej mogą ulec zmianie.

[...] Przedstawione powyżej środki na lata 2023 - 2024 nie zostały wydatkowane w całości. [...] Do podjętych prac należały: umowy wsparcia SLA, doradztwo prawne, doradztwo środowiskowe (w sprawie nietoperzy), bieżąca działalność Spółki, zaliczka na poczet opłaty przyłączeniowej do PSE SA, doradztwo środowiskowe do przygotowania raportu oddziaływania na środowisko, wycena nieruchomości w miejscowościach Młoty i Spalona.

³⁹ Co dawało możliwość zastosowania trzech zaworów szczelnych, umożliwiając niezależną inspekcję pojedynczych rurociągów, zachowując pracę czterech z sześciu jednostek.

⁴⁰ Dalej: GRI.

⁴¹ Wyjaśnienia z dnia 15 lipca 2024 r., nr PGE/8/TS-33/2024 zawarte w piśmie Dyrektora Departamentu Audytu Wewnętrznego z dnia 15 lipca 2024 r., nr DA-PGE/1/TS-26/2024.

(akta kontroli str. 2185-2187, 3968-3974, 3989)

Zgodnie z art. 29 ust. 3 *ustawy o rynku mocy* aukcję główną przeprowadza się w piątym roku przed okresem dostaw. Ostatnia aukcja główna na okres dostaw przypadający w 2030 r. zaplanowana została na 2025 r. Harmonogram budowy ESP Młoty zakładał uruchomienie obiektu (wprowadzenie pierwszej energii do sieci) w 2032 r., tj. dwa lata po rozpoczęciu okresu dostaw. Istniało wysokie ryzyko niedotrzymania terminu rozpoczęcia dostarczania energii do KSE w okresie dostaw (w przypadku wygrania aukcji w 2025 r.) i w konsekwencji zapłaty kary z niewywiązania się z warunków umowy mocowej zgodnie z art. 47 *ustawy o rynku mocy*. W *Studium Wykonalności* zarekomendowano podjęcie działań zmierzających do zorganizowania kolejnej aukcji głównej w roku 2027 na rok dostaw 2032 oraz (ewentualnie) wydłużenia okresu pomiędzy terminem wygrania aukcji, a pierwszym okresem dostaw do 7–10 lat (według aktualnego brzmienia art. 29 ust. 3 *ustawy o rynku mocy* okres ten wynosił 5 lat).

(akta kontroli str. 2474-2486)

W dniu 16 czerwca 2023 r. *Komitet Inwestycyjny*⁴² rekomendował kontynuowanie fazy przygotowania przedmiotowego zadania w zakresie obejmującym m.in. [...].

Realizacja wnioskowanego zakresu miała nastąpić w okresie od czerwca 2023 r. do grudnia 2024 r. (z wyłączeniem uruchomienia postępowań przetargowych na GRI). Przed opublikowaniem Specyfikacji Istotnych Warunków Zamówienia⁴³ na GRI, projekt ESP Młoty miał zostać ponownie przedłożony *Komitetowi Inwestyjnemu* GK PGE (w postaci Suplementu WI), w celu uzyskania rekomendacji KI dla kontynuowania inwestycji.

[...]

(akta kontroli str. 2280-2382, 2687-2715, 2886-2887, 2931-2934, 3082-3084, 3401-3413, 3741-3814, 3311-3338, 3905-3912, 3821-3823, 4285-4292)

Powołanie spółki celowej

[...]

Dnia 9 października 2023 r. PGE SA oraz NFOŚiGW zawarły *Umowę inwestycyjną* na finansowanie budowy ESP Młoty. Po objęciu przez strony *Umowy* nowych udziałów w spółce celowej, w zamian za wniesienie wkładów pieniężnych, udziały wspólników wyniosły: PGE SA - 51%, NFOŚiGW – 49%.

(akta kontroli str. 2386-2387, 2392-2715, 3479-3536, 3821-3823, 3980, 3987, 4295-4296, 4308-4311)

Uzyskanie warunków przyłączenia do sieci

[...] złożyła do Polskich Sieci Elektroenergetycznych SA⁴⁴ wniosek o określenie warunków przyłączenia dla ESP Młoty. Zgodnie z informacjami uzyskanymi z PSE SA⁴⁵, wniosek został zweryfikowany i planowane było⁴⁶ wykonanie ekspertyzy w celu określenia wpływu przyłączenia ESP na krajowy system elektroenergetyczny. Po zakończeniu prac miała zostać podjęta decyzja odnośnie możliwości wydania warunków przyłączenia i w dalszej perspektywie zawarcie umowy o przyłączenie. Harmonogram realizacji wymaganych inwestycji sieciowych po stronie PSE SA miał

⁴² Protokół nr 18/2023 z posiedzenia Komitetu Inwestycyjnego GK PGE w dniu 16 czerwca 2023 r.

⁴³ Dalej: SIWZ.

⁴⁴ Dalej: PSE SA.

⁴⁵ Pismo PSE SA z dnia 8 maja 2024 r., nr UNP: 2024-29779, 1667-DS.-PS-WS.0911.1.2024.2.

⁴⁶ Stan na dzień 8 maja 2024 r.

być dostosowywany do harmonogramu ujętego umowie o przełączenie (o ile zostałaby ona zawarta).

PSE SA w *Planie rozwoju w zakresie zaspokojenia obecnego i przyszłego zapotrzebowania na energię elektryczną na lata 2023-2032*⁴⁷ ujęły zadanie pn. *Budowa linii 400 kV Świebodzice-Ząbkowice-Dobrzeń wraz z rozbudową stacji 220/110 kV Ząbkowice o rozdzielnię 400 kV*. Planowana inwestycja wiązała się z przyłączeniem i wyprowadzeniem mocy z ESP Młoty. Termin zakończenia inwestycji pod względem formalnym i prawnym został w *Planie rozwoju* określony na 2029 r., natomiast uruchomienie pod względem technicznym zaplanowano na 2028 r. Inwestycja została również ujęta w przekazanym 26 kwietnia 2024 r. do uzgodnienia z Prezesem Urzędu Regulacji Energetyki projekcie *Planu rozwoju w zakresie zaspokojenia obecnego i przyszłego zapotrzebowania na energię elektryczną na lata 2025-2034*⁴⁸ i występowała pn. *Budowa linii 400 kV Świebodzice-Ząbkowice-Wrzoski/Groszowice wraz z rozbudową stacji 220/110 kV Ząbkowice o rozdzielnię 400 kV z terminem uruchomienia/zakończenia określonym na 2032 r.*

W obu *Planach rozwoju*⁴⁹ zamieszczono adnotację informującą, iż zasadność realizacji inwestycji oraz harmonogram jej realizacji uzależniony jest od budowy ESP Młoty.

(akta kontroli str. 2330-2335)

1.3 Przebieg realizacji inwestycji

W odniesieniu do zadań wymienionych w harmonogramie, w okresie kontrolnym, ukończone zostały dwa zadania. Opracowano *Studium Wykonalności* - praca została odebrana 31 maja 2023 r., tj. z dwumiesięcznym opóźnieniem w stosunku do terminu określonego w harmonogramie bazowym. Ponadto ukończona została inwentaryzacja przyrodnicza - prace zakończono w listopadzie 2023 r., a finalny odbiór prac, po uwzględnieniu procedury odbiorowej i wprowadzeniu zgłoszonych poprawek nastąpił 4 stycznia 2024 r.

[...] wykonawca *Studium Wykonalności* zaproponował terminy bez uwzględnienia wewnętrznych procedur PGE SA, tj. procedury zakupowej, rekomendacji *Komitetów* i decyzji Zarządu PGE SA.

Pozostałe zadania przewidziane w harmonogramie nie zostały dotychczas uruchomione. [...] podjęła działania w zakresie wykonania raportu oddziaływania na środowisko. W tym celu w dniu 22 lutego 2024 r. zwróciła się do *Komitetu Sterującego* projektem o rekomendację dotyczącą wyboru i podpisania umowy z wykonawcą w postępowaniu zakupowym na doradztwo środowiskowe. Po pozytywnej rekomendacji *Komitetu Sterującego*, 27 lutego 2024 r. [...] w przedmiocie zaciągnięcia zobowiązania wynikającego z zawarcia tej umowy i jednocześnie złożył wniosek do Zgromadzenia Wspólników w celu uzyskania stosownych zgód korporacyjnych. W związku z zarejestrowaniem w KRS [...].

[...] podjął działania zmierzające do utrzymania ważności ofert złożonych w postępowaniu zakupowym pn. *Przygotowanie niezbędnej dokumentacji stanowiącej podstawę do ubiegania się o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedsięwzięcia związanego z budową ESP Młoty* (doradztwo środowiskowe). Ważność ofert została przedłużona przez oferentów do 4 lipca 2024 r. Ponowne złożenie do Rady Nadzorczej spółki wniosku w celu uzyskania zgód korporacyjnych

⁴⁷ Dalej: Plan rozwoju.

⁴⁸ Dalej: Plan rozwoju.

⁴⁹ www.pse.pl/dokumenty

na zawarcie umowy z wykonawcą było możliwe w momencie ukonstytuowania nowych organów spółki.

Zgodnie z wyjaśnieniami *Kierownika Projektu*⁵⁰ komisja przetargowa przeprowadziła ponowne rozmowy z oferentami i przekazała swoje rekomendacje do [...]. [...] podjął uchwałę w zakresie podpisania umowy na doradztwo środowiskowe z oferentem wyłonionym w postępowaniu zakupowym. Sprawa została skierowana do [...] celem podjęcia decyzji podpisania umowy z wyłonionym oferentem. Podpisanie umowy z wykonawcą możliwe było po uzyskaniu zgody RN. Zgodnie z wyżej wskazanymi wyjaśnieniami *Kierownika Projektu* szacowany harmonogram podpisania umowy miał nastąpić do 16 sierpnia 2024 r.⁵¹ Wybór Wykonawcy nastąpił w dniu 12 sierpnia 2024 r., a podpisanie umowy z Wykonawcą nie nastąpiło do czasu zakończenia czynności kontrolnych.

[...], biorąc pod uwagę faktyczny postęp prac projektowych i aktualną wiedzę spółki w tym temacie dotrzymanie terminu uzyskania pozwolenia na użytkowanie w grudniu 2030 r. dla ESP Młoty nie będzie możliwe. Na zaistniałe opóźnienie złożyły się brak decyzji korporacyjnych dotyczących zgody na zawarcie umowy z doradcą technicznym, którego zadaniem było opracowanie założeń i wsparcie w trakcie postępowania przetargowego na wybór generalnego realizatora inwestycji. Na opóźnienia wpływ miały również brak decyzji korporacyjnych dotyczących zawarcia umowy z doradcą środowiskowym odpowiedzialnym za przygotowanie dokumentacji i uzyskanie pozytywnej decyzji środowiskowej dla inwestycji oraz brak wymaganej [...]. Właściwa reprezentacja była konieczna do podejmowania uchwał i zaciągania zobowiązań. Z powodu wyżej wymienionych opóźnień harmonogram projektu zawarty w *Studium Wykonalności* nie pozostawał już aktualny.

Nowy harmonogram inwestycji, przedłożony przez [...], przewidywał podpisanie umowy z doradcą środowiskowym w III kw. 2024 r. (do 20 września 2024 r.), złożenie raportu oddziaływania na środowisko do RDOŚ (I kw. 2025 r.) do 14 lutego 2025 r., a szacowany termin uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach od RDOŚ do 31 grudnia 2025 r.

Zgodnie z art. 17 ust.3 ustawy z dnia 14 kwietnia 2023 r. o przygotowaniu i realizacji inwestycji w zakresie elektrowni szczytowo-pompowych oraz inwestycji towarzyszących⁵², decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach dla inwestycji powinna zostać wydana w terminie 90 dni od dnia złożenia wniosku o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla inwestycji w zakresie elektrowni szczytowo - pompowej (zawierającego m.in. raport oddziaływania na środowisko). Uwzględniając powyższy termin, planowany termin podpisania umowy z doradcą środowiskowym (20 września 2024 r.) oraz czas przewidziany na sporządzenie raportu oddziaływania na środowisko (14 lutego 2025 r.), decyzja może zostać wydana najwcześniej w połowie II kw. 2025 r. (15 maja 2025 r., tj. prawie o osiem miesięcy później niż założono w *Studium Wykonalności*). Jednak nie można wykluczyć konieczności przeprowadzenia procedury konsultacji transgranicznych oraz uzgodnień z Komisją Europejską w sprawie obszarów Natura 2000. Oznaczałoby to, że pierwotny termin może zostać wydłużony z 90 dni do około 18 miesięcy.

(akta kontroli str. 2767-2768, 2867-2863, 3401-3403, 3675-3738, 3741-3821, 3822-3823, 3988, 4285-4292)

⁵⁰ Wyjaśnienia z dnia 7 sierpnia 2024 r., nr PGE/8/TS-34/2024 zawarte w piśmie Dyrektora Departamentu Audytu Wewnętrznego z dnia 7 sierpnia 2024 r., nr DA-PGE/1/TS-28/2024.

⁵¹ Zakończenie czynności kontrolnych w kontrolowanej jednostce nastąpiło w dniu 9 września 2024 r.

⁵² Dz. U. z 2023 r. poz. 1113.

1.4 Koszty inwestycji ESP Młoty

Opis stanu
faktycznego

[...]:

- 5 sierpnia 2022 r. z [...] umowę na opracowanie *Studium Wykonalności* w zakresie oceny uwarunkowań i zaproponowania optymalnych rozwiązań dla wznowienia budowy ESP Moty oraz analizy możliwości przyłączenia elektrowni do KSE; umowa została zawarta w wyniku przeprowadzonego postępowania z wolnej ręki zgodnie z art. 213 i następne ustawy z 11 września 2019 r. *Prawo zamówień publicznych*⁵³; zamówienie przeprowadzono oraz udzielono również zgodnie z Procedurą Ogólną Zakupów Grupy Kapitałowej PGE i Instrukcją zakupów [...]; termin realizacji przedmiotu umowy został na wniosek wykonawcy przedłużony o dwa miesiące w stosunku do harmonogramu bazowego; wynagrodzenie wypłacone [...] z tytułu opracowania *Studium Wykonalności* wyniosło netto [...],
- 21 listopada 2022 r. z firmą [...] umowę na wykonanie zadania pt. Wykonanie inwentaryzacji przyrodniczej terenu zaplanowanego pod budowę i eksploatację inwestycji ESP Moty; umowa została zawarta w wyniku przeprowadzonego postępowania niepublicznego w trybie zamkniętym zgodnie z Procedurą Ogólną Zakupów Grupy Kapitałowej PGE i Instrukcją zakupów [...]; wynagrodzenie wypłacone wykonawcy z tytułu wykonanej inwentaryzacji przyrodniczej wyniosło netto [...],
- 26 października 2023 r. [...] umowę na świadczenie usług doradztwa prawnego; umowa została zawarta w ramach zlecenia wynikającego z zawartej umowy ramowej w oparciu o Procedurą Ogólną Zakupów Grupy Kapitałowej PGE i Instrukcją zakupów [...]; dotyczyła ona udzielania usług doradztwa kompleksowego wsparcia prawnego do momentu zawarcia wszystkich umów z wybranymi wykonawcami w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego wykonawcy budowy inwestycji ESP Młoty; wynagrodzenie wypłacone wykonawcy z tytułu wykonanego doradztwa prawnego wyniosło netto [...],
- 11 grudnia 2023 r. umowę na świadczenie usług doradztwa środowiskowego dotyczących działań kompensacyjnych mających na celu ochronę populacji podkowca małego⁵⁴ wykorzystującego jako schronienie sztolnie w Młotach w ramach inwentaryzacji przyrodniczej w rejonie planowanej inwestycji ESP Młoty z [...]; umowa została zawarta w wyniku przeprowadzonego postępowania o udzielenie zamówienia publicznego trybie postępowania z wolnej ręki zgodnie z art. 213 i nast. ustawy PZP; wykonane prace potwierdziły konieczność opracowania działań kompensacyjnych dla obszaru Natura 2000; wynagrodzenie wykonawcy z tytułu świadczenia doradztwa środowiskowego wyniosło netto [...],
- 19 grudnia 2023 r. umowę na wykonanie operatów szacunkowych nieruchomości zabudowanych i niezabudowanych, położonych na terenie powiatu kłodzkiego w miejscowościach Młoty, Nowa Bystrzyca, Pokrzywno Lasy, Spalona z [...]; wynagrodzenie wypłacone z tytułu wykonania wyceny rynkowych wartości nieruchomości wyniosło netto [...],
- 15 grudnia 2023 r. przekazano obowiązkową zaliczkę w wysokości [...] na poczet opłaty przyłączeniowej na rzecz PSE SA zgodnie z regulaminem PSE SA w sprawie wniosku o określenie warunków przyłączeniowych.

⁵³ Dz. U. z 2024 r. poz. 1320. Dalej: ustawa PZP.

⁵⁴ Gatunek ssaka latającego z rodziny podkowcowatych, tj. rodziny latających ssaków z podrzędu rudawkokształtnych w rzędzie nietoperzy, obejmująca kilkadziesiąt żyjących współcześnie gatunków.

[...]

(akta kontroli str. 2767-2768, 3675-3738, 3974, 3988-3989)

[...] Montaż finansowy dla realizacji inwestycji nie został dotychczas opracowany. Stanowił on jeden z produktów etapu realizowanego w projekcie w czasie trwania kontroli NIK. Na dotychczasowym etapie przygotowania inwestycji opracowywane były założenia dotyczące m.in. koniecznych mechanizmów wsparcia, które mogą warunkować opłacalność inwestycji, w tym m.in. rynek mocy.

PGE SA założyła, że Projekt ESP Młoty będzie gotowy do procesów rynku mocy w 2026 r., przy czym obowiązujące przepisy ustawy o rynku mocy przewidują organizację ostatniej aukcji w 2025 r. W przypadku decyzji Rady Ministrów o przedłużeniu funkcjonowania rynku mocy, konieczne będzie opracowanie i procedowanie projektu nowelizacji ustawy o rynku mocy oraz uzyskanie dla przedłużenia i nowych zasad funkcjonowania rynku mocy pozytywnej decyzji Komisji Europejskiej w toku postępowania notyfikacyjnego. PGE SA w dniu 28 marca 2023 r. przekazała do Departamentu Elektroenergetyki i Gazu w Ministerstwie Klimatu i Środowiska propozycję przepisów zmieniających ustawę o rynku mocy, zawierającą rozwiązania umożliwiające realizację inwestycji w elektrownie szczytowo-pompowe, w tym możliwość wydłużenia okresu obowiązywania kontraktów mocowych dla technologii niskoemisyjnych o dodatkowe sześć lat oraz przesunięcia terminu rozpoczęcia pierwszego okresu dostaw, a w konsekwencji także momentu w którym rozliczany jest tzw. operacyjny kamień milowy⁵⁵, o maksymalnie dwa lata. Ponadto w dniu 6 lutego 2024 r, PGE SA zgłosiła postulaty zmiany dotychczasowych zasad uczestnictwa w rynku mocy dotyczące m.in. możliwość deklarowania zróżnicowanych okresów dostaw (dłuższych niż obecnie obowiązujące n+5) dla technologii niskoemisyjnych.

Zgodnie z wyjaśnieniami Dyrektor Departamentu Regulacji w PGE SA⁵⁶, propozycje dotyczące dokonania zmian w obowiązujących przepisach, które przysłużyłyby się realizacji inwestycji w zakresie ESP, nie zostały uwzględnione przez Ministerstwo Klimatu i Środowiska w żadnym z procedowanych projektów aktów prawnych. Nie zainicjowano też odrębnego procesu legislacyjnego dedykowanego przedstawionym propozycjom. Niemniej PGE SA nie posiadała oficjalnego stanowiska MKiŚ w sprawie propozycji zmian w odpowiednich aktach prawnych. Ministerstwo nie odpowiedziało w formalnej korespondencji na przedstawione propozycje, nie udzieliło również informacji w zakresie przeprowadzenia weryfikacji zasadności wprowadzenia przedmiotowych propozycji zmian. Ponadto z wyjaśnień wynikało, że posiadane przez PGE SA informacje wskazują, że w MKiŚ dopiero rozpoczęto prace nad zidentyfikowaniem potrzeby i opracowania koncepcji przyszłego wsparcia na zapewnienie wystarczalności mocy w systemie, w tym w formie kontynuacji mechanizmu rynku mocy.

(akta kontroli str. 3833-3834, 3970, 4300-4303)

Zgodnie z wyjaśnieniami *Kierownika Projektu*⁵⁷, zakończenie prac nad przygotowaniem założeń dotyczących mechanizmów wsparcia dla ESP zostało oszacowane na około czerwiec 2025 r. Termin ten uzależniony był od prac legislatora w zakresie nowego kształtu rynku mocy. [...] Po wykonaniu wszystkich zadań przewidzianych w realizowanym etapie przygotowawczym, pozyskaniu decyzji administracyjnych w tym m.in. uzyskaniu decyzji środowiskowej zostaną podjęte

⁵⁵ Osiągnięcie operacyjnego kamienia milowego następuje poprzez wskazanie przez dostawcę mocy, że zostały spełnione wymagania określone w art. 52 ust. 2 ustawy o rynku mocy.

⁵⁶ Wyjaśnienia z dnia 6 września 2024 r., nr DER/07/2024/W zawarte w piśmie Dyrektora Departamentu Audytu Wewnętrznego z dnia 6 września 2024 r., nr DA-PGE/1/TS-30/2024.

⁵⁷ Wyjaśnienia z dnia 6 czerwca 2024 r., nr PGE/8/TS-29/2024 zawarte w piśmie Dyrektora Departamentu Audytu Wewnętrznego z dnia 6 czerwca 2024 r., nr DA-PGE/1/TS-16/2024.

stosowne rekomendacje *Komitetów* i decyzja Zarządu PGE SA o ewentualnym przejściu do kolejnego etapu realizacji inwestycji, co będzie się również wiązało z zabezpieczeniem środków na dalsze prace.

(akta kontroli str. 72-74, 80-158, 159, 2095-2382, 2877, 3336-3338, 3970-3974)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

IV. Uwagi i wnioski

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag i wniosków pokontrolnych.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Departamentu Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Warszawa, 23 września 2024 r.

Kontroler

Iwona Brzostek
Główny specjalista kontroli
państwowej

/-/

podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Departament Gospodarki,
Skarbu Państwa i Prywatyzacji
p.o. Dyrektor
Jakub Niemczyk

/-/

podpis